EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 8.10.2019.
COM(2019) 454 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o hrani i sastojcima hrane podvrgnutima ionizirajućem zračenju za 2016. i 2017.

SADRŽAJ

Sadržaj

1. SAŽETAK 2

2. KONTEKST 3

3. OVLAŠTENI OBJEKTI ZA OZRAČIVANJE 4

4. REZULTATI KONTROLA PROVEDENIH U OBJEKTIMA ZA OZRAČIVANJE U RAZDOBLJU 2016.–2017. 4

5. REZULTATI KONTROLA U FAZI PRODAJE 5

1. SAŽETAK

U skladu s člankom 7. stavkom 3. Direktive 1999/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. veljače 1999. o usklađivanju zakonodavstava država članica o hrani i sastojcima hrane podvrgnutima ionizirajućem zračenju[1] države članice Komisiji svake godine dostavljaju:

– rezultate kontrola provedenih u objektima za ozračivanje ionizirajućim zračenjem, uključujući posebno vrste i količine hrane podvrgnute zračenju te primijenjene doze, i
– rezultate kontrola provedenih na proizvodima u fazi prodaje.

U skladu člankom 7. stavkom 4. te direktive Komisija u *Službenom listu Europske unije* objavljuje sljedeće:

– pojedinosti o ovlaštenim objektima za ozračivanje u državama članicama kao i o svim izmjenama njihova statusa,
– izvješće o informacijama koje svake godine dostavljaju nacionalna nadzorna tijela.

Ovo izvješće obuhvaća razdoblje od 1. siječnja 2016. do 31. prosinca 2017. Ono sadržava kompilaciju informacija koje je Komisiji dostavilo 28 država članica za 2016. te 27 država članica za 2017. Malta nije dostavila podatke za 2017.

Razdoblje: **1.1.2016. – 31.12.2017.**

Predmetne zemlje: Države članice EU-a i zemlje EFTA-e

Izvor: 28 država članica i Norveška

Objekti za ozračivanje:

– Broj zemalja koje raspolažu opremom: 14 država članica i Norveška
– Broj ovlaštenih objekata: 24
– Broj zatvorenih objekata: 2
– Broj zemalja koje provode ozračivanje: 10 država članica i Norveška

Podaci o postupku:

– Količina ozračenih proizvoda: 10 211 tona (-11,4 % u usporedbi s 2015.)
– Glavni proizvodi podvrgnuti ozračivanju: žablji kraci (57 %) te sušeno aromatično bilje, začini i začinsko bilje (20,77%)
– Glavna mjesta ozračivanja: Belgija (68 %) i Nizozemska (13 %).

Kontrole u fazi prodaje:

– Broj analiziranih uzoraka: 11 162
– Broj nesukladnih uzoraka: 87 (0,8%)
– Glavni proizvodi koji su analizirani: začinsko bilje i začini (42 %) žitarice, sjemenke, povrće, voće i proizvodi od njih (22 %)

[1] SL L 66, 13.3.1999., str. 16.

2. KONTEKST

Ozračivanje hrane je podvrgavanje hrane određenoj vrsti energije zračenja poznatoj kao ionizirajuće zračenje. Energija zračenja ima različite valne duljine i stupnjeve snage te nestaje kad se izvor energije ukloni. Ozračivanje se upotrebljava u sanitarne i fitosanitarne svrhe za ubijanje bakterija (kao što su *Salmonella, Campylobacter* i *E. coli*) koje mogu uzrokovati trovanje hranom i za uklanjanje organizama kao što su kukci i druge štetočine koji su štetni za biljke ili biljne proizvode. Upotrebljava se i u svrhu odgađanja dozrijevanja voća, sprečavanja klijanja povrća (kao što su luk i krumpir) i, u konačnici, u svrhu produljenja trajnosti hrane. Ozračivanje hrane ne može nadomjestiti ispravno postupanje s hranom i ozračenu hranu i dalje je potrebno primjereno rashlađivati i, po potrebi, skuhati prije konzumacije.

Regulatorni okvir EU-a za ozračivanje hrane („direktive o ozračivanju hrane”) čine:

– Direktiva 1999/2/EZ (Okvirna direktiva) Europskog parlamenta i Vijeća od 22. veljače 1999. o usklađivanju zakonodavstava država članica o hrani i sastojcima hrane podvrgnutima ionizirajućem zračenju. U njoj su utvrđene posebne odredbe za proizvodnju, stavljanje na tržište i uvoz hrane i sastojaka hrane podvrgnutih ionizirajućem zračenju.

– Direktiva 1999/3/EZ (Provedbena direktiva) Europskog parlamenta i Vijeća od 22. veljače 1999. o utvrđivanju popisa Zajednice hrane i sastojaka hrane podvrgnutih ionizirajućem zračenju[2]. Trenutačno je na tom popisu jedna kategorija hrane: sušeno aromatično bilje, začini i začinsko bilje. Popis nacionalnih odobrenja za hranu i sastojke hrane koji se smiju podvrgavati ionizirajućem zračenju Komisija je objavila u *Službenom listu Europske unije*[3].

Hranu i sastojke hrane smije se ozračivati samo u ovlaštenim objektima za ozračivanje. Za objekte u EU-u ovlaštenja izdaju nadležna tijela država članica. U skladu s člankom 7. stavkom 3. Direktive 1999/2/EZ države članice Komisiji dostavljaju popis ovlaštenih objekata za ozračivanje.

Sva hrana koja je ozračena ili sadržava ozračene sastojke morala je biti podvrgnuta tretmanu (ozračivanju) isključivo u ovlaštenim objektima za ozračivanje. Popis ovlaštenih objekata za ozračivanje u državama članicama Komisija objavljuje u *Službenom listu Europske unije*[4].

U članku 6. Direktive 1999/2/EZ utvrđeno je da sva ozračena hrana i svaki ozračeni sastojak složene hrane moraju biti označeni riječima „ozračeno” ili „podvrgnuto ionizirajućem zračenju”.

Kako bi se osiguralo ispravno označivanje i otkrili neodobreni proizvodi, Europski odbor za normizaciju (CEN) normizirao je nekoliko analitičkih metoda nakon dobivanja mandata od Europske komisije.

[2] SL L 66, 13.3.1999., str. 24.

[3] SL C 283, 24.11.2009., str. 5.

[4] SL C 37, 30.1.2019., str. 6.

3. OVLAŠTENI OBJEKTI ZA OZRAČIVANJE

U EU-u trenutačno postoje 24 objekta za ozračivanje. Dvaa objekta koja su imala ovlaštenje zatvorena su 2015.

Objekti se nalaze u 14 država članica: pet u Francuskoj, četiri u Njemačkoj, po dva u Bugarskoj, Nizozemskoj i Španjolskoj i po jedan u Belgiji, Češkoj, Hrvatskoj, Estoniji, Italiji, Mađarskoj, Poljskoj, Rumunjskoj i Ujedinjenoj Kraljevini.

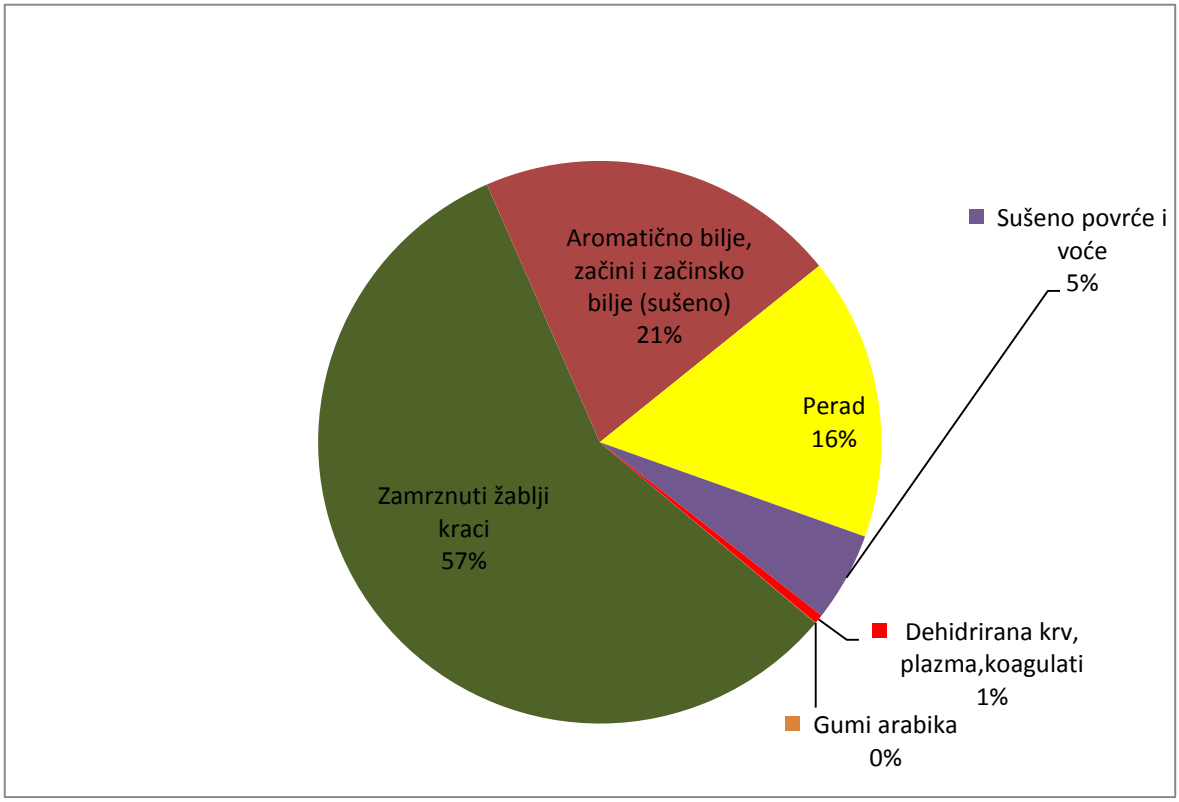
Od tih 14 država članica koje imaju objekte za ozračivanje, u razdoblju obuhvaćenom ovim izvješćem ozračivanje hrane nisu provodile Bugarska, Italija, Rumunjska i Ujedinjena Kraljevina.

4. REZULTATI KONTROLA PROVEDENIH U OBJEKTIMA ZA OZRAČIVANJE U RAZDOBLJU 2016.–2017.

Tijekom 2016. i 2017. u državama članicama EU-a ionizirajućem zračenju podvrgnuta je ukupna količina od 10 211 tona proizvodâ. Ozračivanje se provodilo uglavnom u dvije države članice: u Belgiji, gdje je ozračeno dvije trećine od ukupne količine hrane ozračene u EU-u (68 %), i u Nizozemskoj (13 %).

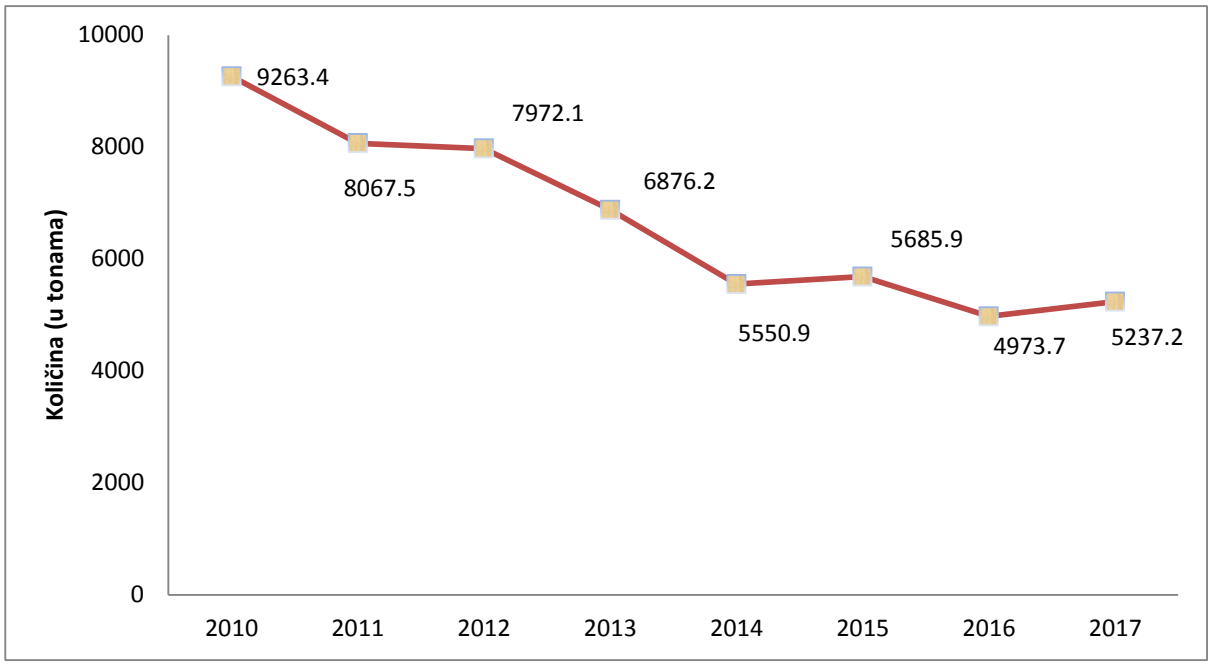
Dva glavna proizvoda koja se podvrgavaju ozračivanju u EU-u jesu žablji kraci (oko 57 %) te sušeno aromatično bilje, začini i začinsko bilje (oko 21 %). Na slici 1. prikazana je distribucija proizvoda ozračenih u ovlaštenim objektima u državama članicama EU-a u 2016. i 2017.

Slika 1. – Distribucija ozračene hrane u EU-u u razdoblju 2016.–2017. po vrstama

Količine hrane (u tonama) podvrgnute ionizirajućem zračenju u EU-u smanjuju se od 2010., kao što je prikazano na slici 2.

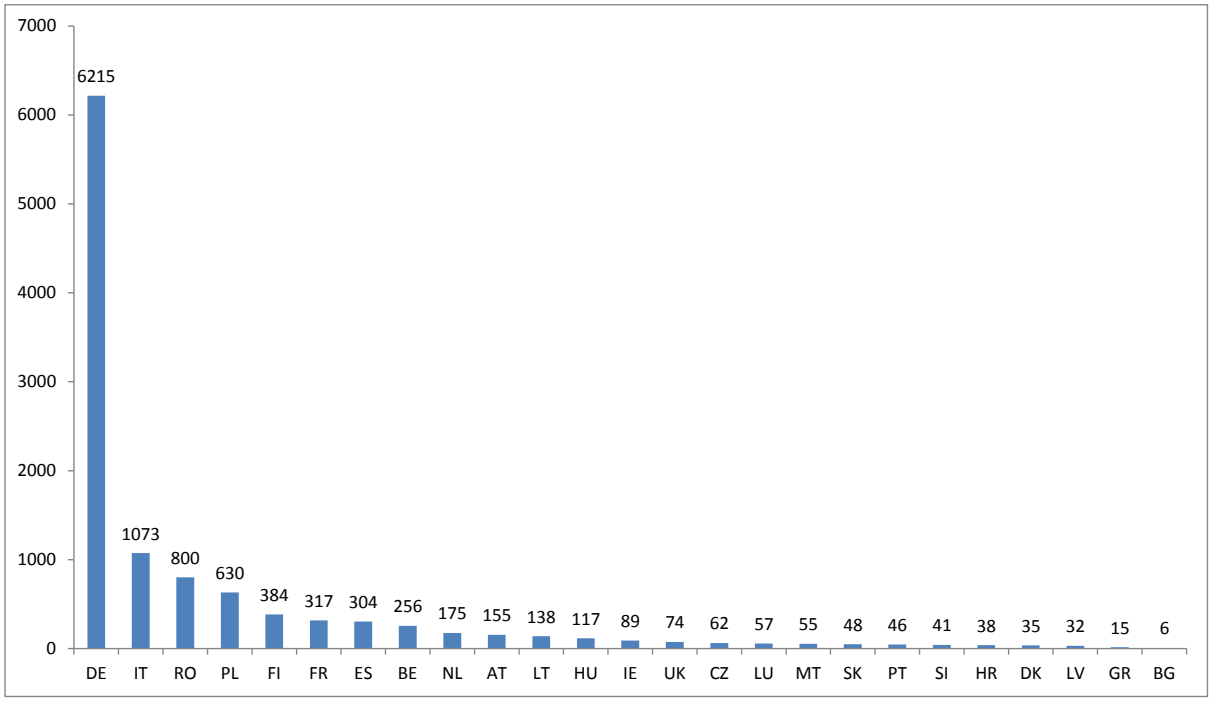
Slika 2. – Količine hrane podvrgnute ionizirajućem zračenju u ovlaštenim objektima za ozračivanje u Europskoj uniji od 2010.

5. REZULTATI KONTROLA U FAZI PRODAJE

Za razdoblje 2016.–2017. analizirana su 11 162 uzorka u 24 države članice, tj. u prosjeku ukupno 7,02 % manje nego u 2015. Podaci za svaku državu članicu dostupni su u Prilogu II. i sažeti na slici 3.

Slika 3. – Uzorci analizirani u fazi prodaje u razdoblju 2016.–2017., po državama članicama

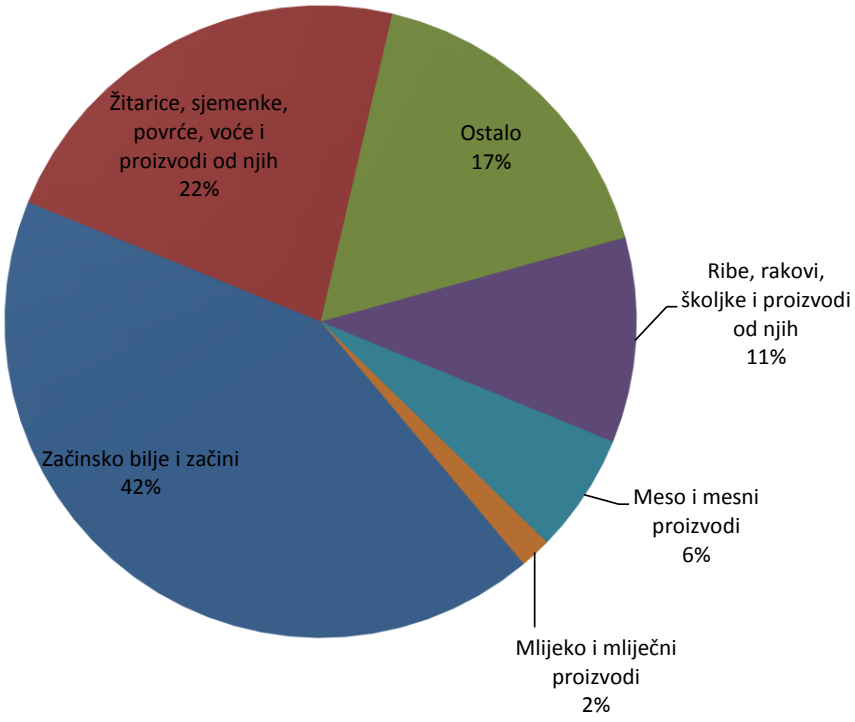

Pet zemalja (četiri države članice i Norveška) nije provelo analitičke provjere u fazi prodaje u razdoblju 2016.–2017. zbog proračunskih ograničenja (Hrvatska (2016.), Danska (2017.) i Norveška (2016. i 2017.), nedostatka laboratorijskih kapaciteta (Estonija i Cipar (2016., 2017.)) ili drugih prioriteta u pogledu kontrola (Švedska (2016., 2017.)). Malta 2017. nije dostavila podatke o uzorcima.

Od ukupno 11 162 uzorka njih 87 bilo je nesukladno (0,8 %), a 113 uzoraka (1 %) dalo je neodređene rezultate. Uočene nesukladnosti uglavnom su se odnosile na nepravilno označivanje i zabranjeno ozračivanje. Postotak nesukladnosti bio je niži nego u prethodnom izvješću.

U fazi prodaje, kao što je prikazano na slici 4., uglavnom su analizirani „začinsko bilje i začini” (42 %) i „žitarice, sjemenke, povrće, voće i proizvodi od njih” (22 %). U kategoriji „Ostalo” (dodaci prehrani, juhe i umaci) postotak je bio 17 %.

Slika 4. – Vrste **hrane** analizirane u fazi prodaje u Europskoj uniji u razdoblju 2016.–2017.

Žitarice, sjemenke, povrće, voće i proizvodi od njih 22%
Ostalo 17%
Ribe, rakovi, školjke i proizvodi od njih 11%
Meso i mesni proizvodi 6%
Mlijeko i mliječni proizvodi 2%
Začinsko bilje i začini 42%